

40 Soruda

Murâbaha

İsmail Cebeci

iktisat
yayınları

iktisat
yayınları

İktisat Yayınları – 77
40 Soruda Bilinmesi Gerekenler Dizisi – 7
İsmail Cebeci, 40 Soruda Murâbaha

Yayına Hazırlayan: Emrah Yağmurlu
Musahhah: Ebru Ünver

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset - Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2021
ISBN: 978-625-7015-62-2 | E-ISBN: 978-625-7015-63-9

© İktisat Yayınları, 2021

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Aziz Mahmut Hüdayi Mh. Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadi Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Cebeci, İsmail
40 Soruda Murâbaha
Baskı, xiv + 102 s., 13 x 23 cm
Kaynakça var.
ISBN: 978-625-7015-62-2 | E-ISBN: 978-625-7015-63-9
1. Murâbaha 2. İslam iktisadi 3. Faizsiz finans

İGİAD
TÜRKİYE İKTİSADİ GİRİŞİM VE İŞ AHLAKI DERNEĞİ
TURKISH ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS ETHICS ASSOCIATION

40 Soruda Bilinmesi Gerekenler dizisi,
Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği'nin
desteğiyle hazırlanmıştır.

40 Soruda
Murâbaha

İsmail Cebeci

iktisat
yayınları

40 Soruda Bilinmesi Gerekenler Dizisi

Bu dizide, alanında uzman kişilerin İslam iktisadındaki uygulama ve kurumlarla ilgili okuyucunun sorularına pratik, kısa ve nitelikli cevaplar verdiği kitaplara yer verilmektedir. Ele alınan konular, genelden özele olacak şekilde 40 soru etrafında teorik bir derinlikten ziyade, her seviyeden insanın kolaylıkla anlayacağı bir şekilde verilmiştir.

Dizide Yer Alan Diğer Kitaplar

Zeyneb Hafsa Orhan, *40 Soruda Katılım Bankacılığı*

Mücahit Özdemir, *40 Soruda Karz-ı Hasen*

Servet Bayındır, *40 Soruda Sukûk ve Borsa*

Necmettin Kızılkaya, *40 Soruda Sözleşmeler*

Hakan Aslan, *40 Soruda Tekâfül*

Necmeddin Güney, *40 Soruda Ortaklıklar*

Melih Turan, *40 Soruda Zekât*

Hamdi Çilingir, *40 Soruda Vakıf*

Abdullah Kahraman, *40 Soruda Faiz*

İsmail Cebeci

1994'te İstanbul İmam-Hatip Lisesinden, 1998'de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Ceride-i İlmîyye'de Yer Alan Fetvalar" başlıklı Yüksek lisans tezi (2001) ve "Modern İslam İktisadı Literatüründe Murabaha Tartışmaları" başlıklı doktora tezini (2010) hazırladı. Doktora sırasında Ürdün'de çalışmalar yapan Cebeci, 2010- 2012 arasında İngiltere'de (Oxford Centre for Islamic Studies-OCIS) ve Amerika'da (Harvard Law School-ILSP) araştırmacı olarak çalıştı. Kendisi 2013'ten itibaren Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde İslam Hukuku Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Değerli tez danışmanım
Merhum Prof. Dr. Mehmet Erkal'ın aziz hatırasına...

İçindekiler

Önsöz	xiii
Giriş	1

KLASİK MURÂBAHA

1. Klasik murâbaha hakkında bilgi verir misiniz?	4
2. Fıkıhta satım akdi, satış bedelinin belirleniş şekli açısından kaç ana grupta incelenir?	6
3. Klasik murâbahanın şartları nelerdir?	8
4. Fıkha göre satış akdi nasıl yapılır?	10
5. Osmanlı Devleti döneminde adı geçen murâbahanın anlamı nedir?	12

MODERN MURÂBAHA VE KLASİK MURÂBAHADAN FARKLARI

6. Modern murâbaha akdinin yapısını, hakkındaki tartışmaları ve tarihini incelemenin işlevleri nelerdir?	16
7. Modern murâbahanın ortaya çıkışı ve dayandırıldığı kaynaklar nelerdir?	18

8. Modern murâbaha ile ilgili başlıca fıkhi konular nelerdir?	20
9. Modern murâbahanın faizsiz bankacılık sisteminin merkezine yerleşmesi nasıl bir süreçte gerçekleşmiştir?	22
10. Klasik ve modern murâbaha arasındaki şekli farklar nelerdir?	24
11. Klasik ve modern murâbaha arasındaki işlevsel farklar nelerdir?	27
12. Klasik ve modern murâbaha fıkhi temellendirme açısından nasıl mukayese edilir?	29
13. Fikri ve toplumsal açıdan modern murâbaha nasıl değerlendirilmektedir?	31
14. Murâbaha sukûku nedir ve nasıl işler?	33
15. Murâbahanın diğer finansman akitlerinden farkı nedir?	35
16. Murâbaha bağlamında vadin bağlayıcılığı nedir?	38
17. Vaat konusundaki temel görüşler nelerdir?	40
18. Akitte ileri sürülen şartlar açısından modern murâbaha nasıl değerlendirilebilir?	43
19. Modern murâbahada taraflar ve vekâlet ilişkisi nasıl değerlendirilebilir?	45

MURÂBAHA UYGULAMASI

20. Murâbaha bugün nasıl uygulanmaktadır?	48
21. Murâbaha uygulamalarında hangi genel kurallar geçerlidir?	50
22. Murâbahanın çok kullanılmasının iktisadi sebepleri nelerdir?	52
23. Murâbahanın çok kullanılmasında diğer işlemlerin etkisi nedir?	55
24. Murâbahanın üretimi finansmanının uzun vadeli yatırımlara ve millî gelire etkisi nasıl değerlendirilebilir?	58
25. Modern murâbaha uygulamasında karşılaşılan engel ve problemler ve bunlara karşı önerilebilecek çözümler nelerdir?	60

26. Modern murâbaha bir akit içinde iki akit yasağı bağlamında değerlendirilebilir mi?	62
27. Mürekkebe bir akit olarak murâbaha nasıl değerlendirilebilir?	64

MURÂBAHA UYGULAMALARINDA ÇEŞİTLİ TARTIŞMALAR

28. Murâbaha konusu malın teslim alınması (kabz) nasıl gerçekleşmektedir?	68
29. Risk-modern murâbaha ilişkisi nasıl değerlendirilebilir?	70
30. Risk açısından modern murâbaha ve diğer finansman akitleri nasıl mukayese edilebilir?	72
31. Bankanın murâbaha riskini azaltmak için aldığı tedbirler nelerdir?	74
32. Bankanın murâbaha riskini azaltmak için aldığı tedbirler fıkhi açıdan uygun mudur?	76
33. Murâbahada geç ödeme ile ilgili problemler ve ortaya atılan çözümler nelerdir?	79
34. Murâbaha kâr oranı neden banka faizlerine yakındır?	81
35. Murâbaha tartışmalarında zaruret anlayışının etkisi nedir?	83
36. Modern murâbaha bağlamında zaruret düşüncesini oluşturan başlıca faktörler nelerdir?	85
37. Murâbaha tartışmalarında maslahat anlayışının etkisi nedir?	87
38. Murâbaha tartışmalarında kullanılan külli kaideler hangileridir?	89
39. Murâbaha ile ilgili çıkarımlarda mezhep anlayışı ne şekilde etkili olmuştur?	92
40. Faizsiz bankacılık kapsamında murâbahanın geleceğine dair neler söyleyenebilir?	94
Sonuç	97
İleri Okuma Önerileri	99
Kaynakça	101

Önsöz

1970'li yıllardan bu yana dünyanın farklı ülkelerinde faaliyet göstermekte olan faizsiz bankacılık sektörünün temel hedeflerinden biri faizli bankacılık sisteminden farklı bir işleyişe sahip olmaktır. Bu farklılık genelde yatırımların faizsiz yöntemlerle gerçekleştirilmesi üzerine kuruludur. Yatırım ve finansman alanında uygulanan akit modelleri ise bu farklılığın merkez noktasını oluşturmaktadır. İşte murâbaha akdi bu noktada çok önemli bir yere sahiptir. Çünkü murâbaha akdi, faizsiz finans sistemi içinde sürecin başından bu yana en çok uygulanan ve faizsiz işleyişin yönünü büyük oranda belirleyen sözleşme türüdür. Bu bağlamda, murâbaha akdinin nasıl işlediğinin anlaşılması, faizsiz bankacılık mekanizmasının daha iyi kavranmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışma İKAM ve İktisat Yayınları iş birliği ile İslam iktisadi ve finansı bağlamında yayına hazırlanan *40 Soruda Bilinmesi Gerekenler* dizisi kapsamında murâbaha ile ilgili temel sorulara cevap vermek üzere kaleme alınmıştır. Bu

bağlamda konuyla ilgili temel sorulara özlü bir biçimde cevaplar verilmiştir. Faizsiz bankacılık alanındaki uygulayıcıların yanı sıra; akademisyenleri, öğrencileri ve konu ile ilgilenen kitleleri muhatap kitlesi olarak benimseyen bu eserin varlık kazanmasında İKAM'a ve İktisat Yayınlarına müteşekkir olduğumu ifade etmek isterim.

İsmail Cebeci

İstanbul, 2020